

ВОЗНЯКОВСЬКА КРИСТІНА АНАТОЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Чернівецького юридичного інституту, доктор юридичних наук, професор*

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

24 лютого Російська Федерація розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. На підставі РНБОУ та згідно із законодавством України Президент підписав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Окрім безпосереднього фронту бойових дій, не менш важливим є і економічний фронт. На сьогодні війна коштує Україні мільярдів доларів, які необхідні для забезпечення оборони та підтримання (а в подальшому і відновлення) нашої інфраструктури. Підприємства в державі, яка знаходиться в стані війни, окрім оборонної промисловості, відходять на другий план. Терміни щодо зобов'язань за договорами наближаються, а можливості їх виконати фізично немає, перед кожним суб'єктом господарювання стоїть питання, як діяти в таких умовах і як захистити себе від відповідальності за зобов'язання, які не можливо виконати. Також війна вплинула і на зовнішньоекономічні відносини, залучення інвестицій, тощо.

З відтоком західних транснаціональних компаній з території Росії та збоями в українських поставках, компаніям доводиться все переосмислювати та адаптувати бізнес до нових реалій, хоча ще донедавна змінювали бізнес-модель у зв'язку з пандемією COVID-19.

На сьогодні ТПП України спростила процедуру засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) і задля позбавлення обов'язкового звернення до неї та з ціллю підготовки пакету документів у період дії введеного воєнного стану, представила загальний офіційний лист ТПП України стосовно засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) [4].

Також, у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні, здецю зазнала змін і процедура державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців. В умовах воєнного стану державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень здійснюється із врахуванням наступних особливостей:

1) державна реєстрація, крім державної реєстрації, що відповідно до законодавства здійснюється в автоматичному режимі, проводиться виключно:

державними реєстраторами юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, державними реєстраторами речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, що перебувають у трудових відносинах із суб'єктом державної реєстрації/суб'єктом державної реєстрації прав, посадовими

особами Міністерства юстиції, його територіальних органів, включеними до затвердженого Міністерством юстиції переліку державних реєстраторів та посадових осіб, якими в умовах воєнного стану проводиться державна реєстрація;

нотаріусами, включеними до затвердженого Міністерством юстиції переліку нотаріусів, якими в умовах воєнного стану вчиняються нотаріальні дії щодо цінного майна;

державними та приватними виконавцями відповідно до повноважень, визначених законом, перелік яких письмово повідомляється Міністерством юстиції технічному адміністратору Державного реєстру прав.

2) посадові особи мають право проводити реєстраційні дії щодо фізичних осіб-підприємців, усіх видів юридичних осіб та громадських формувань, а також приймати рішення про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, якщо відповідні обмеження (умови) не передбачено переліком;

3) державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань державними реєстраторами, посадовими особами, включеними до переліку, може проводитися на підставі документів, зазначених у Постанові Кабінету Міністрів України від 06 березня 2022 року № 209.

4) сплата адміністративного збору/плати за надання відомостей з Єдиного державного реєстру може підтверджуватися електронною копією (у тому числі скрін-копією) відповідного платіжного документа.

5) вимоги законодавства щодо обов'язку подання/підтвердження відомостей про кінцевого бенефіціарного власника, а також документів, передбачених законом для подання/підтвердження таких відомостей, не застосовуються, крім випадків державної реєстрації банків, небанківських фінансових установ та осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги (крім операторів поштового зв'язку) та юридичних осіб, засновником (учасником) та/або кінцевим бенефіціарним власником яких є або буде внаслідок відповідних змін Росії, громадянин Росії, юридична особа, утворена та зареєстрована відповідно до законодавства Росії; тощо [1].

Також, доцільно розглянути зміни до податкового законодавства України.

Так, фізичні особи-підприємці – платники єдиного податку першої та другої групи мають право не сплачувати єдиний податок. При цьому такими особами декларація платника єдиного податку – фізичної особи-підприємця не заповнюється за період, в якому відповідно до абзацу першого цього підпункту єдиний податок не сплачувався. Платниками єдиного податку третьої групи можуть бути фізичні особи-підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 10 мільярдів гривень. І до таких осіб не застосовується обмеження щодо кількості осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах [2].

Також, тимчасово, з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи, крім фізичних та юридичних осіб, які обрали ставку єдиного податку 3 відсотки доходу – у разі сплати податку на додану вартість згідно з ПК України [3].

Отже, переважна більшість зазначених змін спрямована на покращення українського законодавства із врахуванням тих проблем, які виникли в нашій країні під час військової агресії. Так, була прийнята низка змін, пов'язаних з оподаткуванням та поданням звітності у період дії воєнного стану, державною реєстрацією юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Ці зміни стимулюють суб'єктів господарювання ефективно функціонувати в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 209. (Редакція від 28.04.2022 № 480-2022-п). URL: www.rada.gov.ua
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: (Редакція від 15.03.2022 № 2120-IX.). URL: www.rada.gov.ua
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. (Редакція від 24.03.2022 № 2142-IX.). URL: www.rada.gov.ua
4. Щодо засвідчення форс-мажорних обставин. Сайт Торгово-промислової палати України. URL: <https://ucco.org.ua/press-center/ucco-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>

Ключові слова: господарська діяльність, оподаткування, війна, податок на додану вартість, державна реєстрація, Торгово-промислова палата, сертифікат.

Key words: economic activity, taxation, war, VAT, state registration, Chamber of Commerce, certificate.